

Hoe de traditionele partijen nu wraak nemen op de BBB. Want verkiezingszeges komen en gaan, maar het oude stelsel blijft altijd bestaan

Posted on 16 december 2025 by Eric Vrijsen

Wat zit er achter de verhalen over twee BBB'ers die elkaar de tent uitvechten? Als zo vaak wordt een protestpartij uitgerangeerd. Het beeld van verval vergroot de levenskansen van het kabinet-Jetten. Geen beter vermaak dan leedvermaak.

Geen gewone ruzie. De NOS meldt een 'knallende ruzie'. De BBB-ministers Femke Wiersma (Landbouw) en Robert Tieman (Infrastructuur en Waterstaat) botsen in hun demissionaire nadagen over het mestbeleid. De NOS heeft de primeur van het conflict en vrijwel alle andere media gaan er in polonaise achteraan. *De Volkskrant* bericht over 'een knetterende ruzie'. BNNVARAheeft het over 'bbbizarre mestplannen Femke Wiersma'. *Welingelichte Kringen* stelt: 'BBB levert weer niet.'

Opvallend hoe gretig Haagse reporters verslag doen van een meningsverschil tussen twee bewindslieden van de BoerBurgerBeweging. De berichtgeving is volledig gebaseerd op anonieme bronnen. Pas na een dag, bij het begin van de wekelijkse ministerraad, komen Tieman en Wiersma zelf aan het woord. Ze bevestigen het meningsverschil, maar wekken niet de indruk dat het erg hoog oploopt.

‘Geen conflict’

Het gaat over de strook land waarop boeren géén mest mogen uitrijden: tot vijf meter langs een sloot of tot een halve meter langs een sloot. Tieman wil vasthouden aan die vijf meter, want dat is veiliger voor het oppervlaktewater. Wiersma wil naar een halve meter, want zo’n verruiming van de mestregels komt de boeren beter uit en zou in sommige regio’s volgens de Europese richtlijnen te billijken zijn.

Het kabinet wil eerst deskundigen raadplegen en dan pas een besluit nemen. Premier Dick Schoof bestrijdt tijdens zijn wekelijkse persconferentie dat er een conflict is: ‘Er zijn wat verschillen van opvatting. Dat hoort er gewoon bij.’

Botsende meningen tussen een landbouwminister en een milieuminister zijn van alle tijden. Wees maar gerust dat Wiersma en Tieman het hard spelen. Maar dit keer ‘*framen*’ de media de controverse tussen de bewindslieden als de ondergang van een partij: de BBB is het zinkende schip waarvan de bemanning slaags raakt.

De onenigheid bij BBB past perfect in het plaatje van protestpartijen die spectaculair opkomen en na een poosje weer roemloos ten ondergaan. Het narratief is dat van onverantwoorde politici zoals Femke Wiersma, die het landsbelang verzaken om hun eigen achterban nog even te begunstigen.

Op de vleugels

Sinds de verkiezingen van 1994 zitten de gevestigde partijen van christendemocraten, sociaaldemocraten en liberalen in een dalende lijn. Min of meer bij toerbeurt krijgen ze een klap, doordat telkens weer een nieuwe protestpartij een spectaculair verkiezingsresultaat behaalt. Op de vleugels van het maatschappelijk ongenoegen boekt zo’n protestpartij van buitenstaanders een

verrassende overwinning over de rug van ten minste een van de oude volkspartijen. Nu eens het CDA, dan weer de PvdA of de VVD, ze lijden beurtelings een dramatische nederlaag.

Het gekke is: de oude, vertrouwde partijendemocratie, zoals die begin twintigste-eeuw werd ingericht en sindsdien werd gedragen door christendemocraten, sociaaldemocraten en liberalen, handhaaft zich. Dit stelsel heeft een overlevingsstrategie gevonden. Niet doordat de oude partijen hun electorale lesje leren en hun koers fundamenteel veranderen, maar doordat de protestpartijen spoedig ten onder gaan. Binnen de kortste keren bezwijken ze aan intern gekrakeel. De oude garde kan weer opgelucht ademhalen. De gevestigde orde – het woord 'politiek establishment' zullen we hier vermijden want dat wordt door Forum voor Democratie (FvD) te pas en te onpas gehanteerd – heeft de crisis overleefd en kan weer gewoon verder.

Kort samengevat is de politieke geschiedenis van de afgelopen jaren dat de FvD van Thierry Baudet (grootste partij bij de Statenverkiezingen van 2019) werd uitgerookt, de PVV van Geert Wilders (met 37 zetels de grootste bij de Kamerverkiezingen van 2023) werd uitgerangeerd, de NSC van Pieter Omtzigt (van 0 naar 20 zetels in 2023) werd geruïneerd. Nu wordt de BBB van Caroline van der Plas (grootste bij de Statenverkiezingen van 2023) neergesabeld. Verkiezingsoverwinningen komen en gaan, maar het oude stelsel blijft altijd bestaan.

Ze maken het er ook zelf naar. Protestpartijen zijn vergeven van amateurs met een veel te groot ego. Het spel van geven en nemen is aan deze nieuwkomers niet zo besteed. Ze veronderstellen dat politiek een kwestie is van op een knop drukken. Ze denken alles te kunnen regelen met 76 stemmen voor een Kamermotie, in plaats van eindeloos schikken en plooien. Ze zijn te ongeduldig. Ze snappen niet dat politiek vooral keihard werken is en uitentreuren overleggen met wetenschappelijke instituten, belangengroepen, ambtelijke opperhoofden, toppers uit de industrie, vakbonden. Werkelijke macht ligt altijd elders, niet per se in de Tweede Kamer.

Gewiekste ritselaars

Maar het wordt ze ook niet makkelijk gemaakt. In de oude partijen – CDA, VVD, PvdA, tegenwoordig ook D66 en GroenLinks-PvdA – zitten de gewiekste ritselaars. Zij zijn er bedreven in de heibel bij de protestpartijen op te stoken en uit te

vergroten. Ragfijne regie. Zij voeren de media met roddels en smeuïge details. Journalistieke aasgieren beschrijven vervolgens de teloorgang van de eens geliefde protestbeweging. Geen beter vermaak dan leedvermaak.

In 1994 leed het CDA een historische nederlaag en kwamen twee ouderenpartijen met in totaal zeven zetels in de Kamer. Het duurde niet lang of 'de bejaarden' vielen in vijf fracties uiteen. Gegniffel in de wandelgangen. Vooral CDA-Kamerleden hadden een typisch glimlachje als ze hoofdschuddend wegliepen op momenten dat hun onervaren collega's in plenaire Kamervergaderingen ruzie maakten over wie recht had op de partijnaam Algemeen Ouderen Verbond (AOV).

Zie je wel, ze kunnen het niet. Politiek moet je overlaten aan de *powers that be*. In 2002 kreeg vooral de PvdA een klap door de opkomst van de Lijst Pim Fortuyn. De LPF behaalde 26 zetels en dat resultaat viel niet te negeren. Zonder leider – Fortuyn werd een week voor de verkiezingen vermoord door een milieuactivist – mocht de LPF aanschuiven in het kabinet van CDA en VVD. Vanuit de coalitiepartijen kreeg de LPF nog menig advies en uitleg over de Haagse spelregels. Tegelijk werd de nieuwe partij blootgesteld aan alle gevaren van het meeregeren. De afgang voltrok zich binnen een jaar.

In 2010 mocht Geert Wilders met zijn PVV meedoen als gedoogpartner van het kabinet-Rutte I. Na anderhalf jaar stapte Wilders er weer uit. Hij vertrouwde het niet meer. De PVV leed een verkiezingsnederlaag, maar Wilders wist zich te handhaven. Iedereen die zich afvraagt waarom Wilders anno 2025 de stekker uit 'zijn' kabinet-Schoof trok, moet de gang van zaken in 2010-2012 nog maar eens nalezen.

Wilders zag destijds hoe de bestaande partijen met een protest-concurrent omspringen, namelijk eerst charmant aan de borst drukken en dan langzaam dichtknijpen. De PVV is de enige partij die zich twee keer uit die lieftallige wurggreep wist te bevrijden. Dat is waarschijnlijk de reden dat de PVV tot nu toe beklijft. Andere protestpartijen van de afgelopen decennia verdwenen weer even snel als ze gekomen waren.

De tweede uitzondering is D66 dat bij de verkiezingen van 1967 spectaculair binnenkwam, allerlei pieken en dalen beleefde, twintig jaar geleden bijna werd opgeheven, maar zich herstelde en de komende maanden voor het eerst een premier zal leveren. Ook SP en Partij voor de Dieren wisten min of meer te overleven, maar zij kwamen nooit in aanmerking voor regeringsdeelname.

Verkruimelen

Hoe gaat dat afknijpen nu in zijn werk? Hoe rekent de oude hap af met zo'n eigengereide nieuwkomer als BBB? Hoe werkt dat proces waarbij de protestpartijen eerst *Hoffnungsträger* van miljoenen kiezers zijn en vervolgens in rap tempo verkruimelen?

BBB eindigde bij de laatste Statenverkiezingen in 2023 als de grootste partij. Caroline van der Plas was in één keer de ster van Den Haag. Bij de laatste Tweede Kamerverkiezingen duikelde haar club van zeven naar vier zetels. Het is nu de club waar de klappen vallen en de media schilderen BBB af als een clubje 'knallende ruzie'-makers. Daar zit natuurlijk een kern van waarheid in, maar het negatieve beeld ontstaat ook door de fluistercampagnes en de gewiekste trucs van de gevestigde concurrentie.

Voorbeeld. Afgelopen zomer probeerde VVD-minister David van Weel, toen nog op Justitie, BBB een hak te zetten. Van Weel nam een deel van de asiel- en migratieportefeuille over, die eerder aan PVV-minister Marjolein Faber toebehoorde. De overige asiel- en migratiezaken werden verdeeld tussen de collega's Mona Keijzer en Eddy van Hijum.

Van Weel zou de Asielnoodmaatregelenwet door de Kamer loodsen. Keijzer zou het wetsvoorstel tweestatusstelsel voor haar rekening nemen. Van Weel stuurde zijn wetsvoorstel Asielnoodmaatregelen naar de Tweede Kamer. Het wetsontwerp Tweestatusstelsel van Keijzer liet hij liggen. Zij was nog niet officieel geïnstalleerd in haar nieuwe rol en moest machteloos toekijken.

BBB-Kamerlid Claudia van Zanten verweerde zich hiertegen in een Kamerdebat op 18 juni. Dat ze niet op het CDA mocht rekenen was duidelijk. Die partij doet per definitie niets dat BBB-vicepremier Mona Keijzer – in 2021 als staatssecretaris ontslagen door VVD-premier Rutte en naderhand weggelopen uit het CDA – kan bekoren. Van dit soort overlopers, daar houden traditionele partijen niet van.

Ook de andere grote partijen leunden achterover tijdens de manoeuvre van Van Weel. Opmerkelijk, wat vooral de VVD drong aan op het tweestatusstelsel. Waarom dan niet vóór het reces ook dat wetsvoorstel naar de Kamer? Kennelijk gunde de VVD Mona Keijzer geen electorale stunt met dit wetsvoorstel. De VVD-verkiezingscampagne was belangrijker dan een aanscherping van het

migratiebeleid.

Van Zanten kreeg in haar strijd met VVD-minister Van Weel opeens steun van SP' er Michel van Nispen. Hij was geen voorstander van de wetsvoorstellen, maar stelde zich op als controleur van de regering. Hij constateerde 'overlap' tussen de twee wetsvoorstellen, die dus tegelijk moesten worden behandeld. Van Nispen: 'Daarom vind ik deze gang van zaken gek.' Van Weel sputterde nog wat tegen. Hij beriep zich op 'werkafspraken' met Keijzer en bezwoer dat hij niet in zijn eentje 'het goede nieuws uit het departement naar buiten wil rijden'. Maar Kamerleden zijn niet op hun achterhoofd gevallen. Door het zo voor te stellen, versterkte Van Weel de indruk dat hij wel degelijk op het departement aan het 'shoppen' was om partijpolitiek te scoren en concurrent BBB de pas af te snijden.

Venijnige procedures

Vooral SP'er Van Nispen steigerde: 'U maakt er politiek van. Dit kun je niet maken met elkaar. Dit heeft niks met zorgvuldig beleid te maken. Ik vind het een zooi. Ik vind het een puinhoop.' D66 viel hem bij. Ook VVD en CDA konden niet meer achterblijven. Uiteindelijk werden beide wetsvoorstellen – dus ook dat van Keijzer – vóór de vakantie in het parlement behandeld. Op 3 juli stemde een ruime meerderheid van de Tweede Kamer ermee in. Ze liggen nu bij de Eerste Kamer.

Zonder de interventie van SP'er Van Nispen, had alleen Van Weels Asielnoodmaatregelenwet het tijdig gered en had BBB-collega Keijzer de hele verkiezingscampagne moeten horen dat zij 'niet leverde'. Partijgenoot Van Zanten wist dat – met dank aan de SP – op het nippertje te voorkomen.

Zo is het Haagse spel en zo moet het gespeeld worden. Maar vaak missen de protestpartijen het tactische vernuft. Ze zijn niet opgewassen tegen de procedurele vondsten van de oude garde. Misschien zijn ze te gehaast en alleen gefocust op de inhoud. Ze willen zich niet verlagen tot Haags geneuzel. Maar om zich te handhaven, zouden de protestpartijen dat juist wel moeten doen. Het venijn zit vaak in de procedures.

Elke nieuwe partij heeft grote moeite de fractie bijeen te houden. Legendarisch zijn de taferelen in de LPF na 2002 en in de PVV zo'n tien jaar later. Ruzies barsten los en gefrustreerde volksvertegenwoordigers stappen uit de fractie, waarbij ze liefst nog zo lang mogelijk aan hun zetel blijven plakken. De traditionele partijen zien het

tot groot genoegen gebeuren. Ze maken de spijtoptanten het hof. Die laten zich lijmen met vage toezeggingen over een eventuele plek op een toekomstige kieslijst.

Op dit moment dreigt de Eerste Kamerfractie van BBB – in 2023 de grootste in de senaat met zestien van de 75 zetels – leeg te lopen. De club is al uitgedund tot twaalf, want twee leden stapten over naar D66, eentje naar Forum en eentje begon voor zichzelf. In de wandelgangen gonst het van geruchten over onmin in de BBB-fractie, waardoor nog meer senatoren met behoud van zetel naar D66 of andere partijen overstappen.

Voor de overlevingskansen van een kabinet-Jetten is de desertie een goede zaak. D66, CDA en VVD hebben bij elkaar in de Eerste Kamer slechts 22 zetels. Schuift JA21 aan, dan komt de coalitie op 24 zetels. Dat is nog altijd 14 zetels te weinig voor een meerderheid. Stappen extra BBB-senatoren uit hun fractie, dan kan Jetten ze paaien. D66 ontvangt hen met open armen! Reken maar dat hier achter de schermen vlijtig aan wordt gewerkt.

De tijd dringt

Op dit schaakbord wordt nu ook dat relletje tussen de BBB-ministers Wiersma en Tieman gespeeld. Het is de perfecte 'knallende ruzie' om de entourage te schetsen van een protestpartij in verval. Tevens is het de uitnodiging aan de overgebleven BBB-senatoren om snel hun knopen te tellen.

Ooit waren D66 en BBB elkaars grootste tegenstanders. De een wilde de veestapel gedwongen halveren, de ander was spreekbuis van het agrarische familiebedrijf. Maar voor opportunisten liggen de kaarten inmiddels totaal anders. De tijd dringt voor de Eerste Kamerleden van BBB. De media schetsen het overtuigende beeld van een protestpartij die uiteen knalt. Over een jaar en drie maanden zijn er weer Statenverkiezingen en dan is het te laat. Dit is het moment voor wie nog wil overspringen naar een nieuwe zegekar.

Wynia's Week** verschijnt 156 keer per jaar en wordt **volledig mogelijk gemaakt** door de donateurs. Doet u mee, ook straks in het nieuwe jaar? **Doneren kan zo**. **Hartelijk dank!

Donateurs kunnen ook reageren op recente artikelen, video's en podcasts en ter publicatie in Wynia's Week aanbieden. Stuur uw reacties aan reacties@wyniasweek.nl Vergeet niet uw naam en woonplaats te vermelden

(en, alleen voor de redactie: telefoonnummer en adres). Niet korter dan 50 woorden, niet langer dan 150 woorden. Welkom!